

ปิดด้วยหรือที่จะรักกัน (ตกลงร่วมกัน)

การตกลงร่วมกันทางการค้าเป็นการกระทำของผู้ประกอบการ ตั้งแต่ 2 รายขึ้นไป เพื่อทำให้เกิดการผูกขาดหรือลดการแข่งขันหรือจำกัดการแข่งขันในตลาด ซึ่งรูปแบบของการตกลงร่วมกันมีทั้งแบบชัดเจนเป็นเอกสาร และแบบที่เข้าใจหรือรู้กัน แล้วการตกลงร่วมกันแบบไหนที่สามารถกระทำได้และแบบไหนที่ไม่สามารถกระทำได้ หรือ “ผิดกฎหมายแข่งขันทางการค้า”

การตกลงร่วมกัน แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

๑. การตกลงร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการตั้งแต่ 2 รายขึ้นไปที่มีรูปแบบชัดเจนเป็นเอกสาร (Formal Explicit Agreement) เช่น สัญญาข้อตกลง จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ

ลักษณะการตกลงร่วมกันในรูปแบบนี้ ได้แก่ การกำหนดราคา (Price Fixing) การกำหนดปริมาณการผลิตทั้งหมดของตลาด/อุตสาหกรรม (Total Industry Output) การแบ่ง/จัดสรรตลาด (Market Shares) การจัดสรรลูกค้า (Allocation of Customers) การแบ่งพื้นที่ (Allocation of Territories) การแบ่งกำไร (Division of Profits) และการฮั้วประมูล (Bid Rigging)

สำหรับการฮั้วประมูล (Bid Rigging) ส่วนใหญ่เป็นการตกลงร่วมกันกำหนดราคาและจัดสรรตลาด โดยกำหนดตัวผู้ชนะการประมูลหมุนเวียนกันไป และบางครั้งมีการจัดสรรผลตอบแทนให้แก่ผู้ที่ไม่ยื่นประมูล หรือผู้ที่ถูกกำหนดให้แพ้การประมูล ซึ่งหากเป็นการฮั้วประมูลในหน่วยงานของรัฐ จะมีพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.2542 กำกับดูแล ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2542 โดยมีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เป็นหน่วยงานในการกำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎหมาย

๒. การตกลงร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการตั้งแต่ 2 รายขึ้นไปอย่างลับ ๆ ในลักษณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือได้รับประโยชน์อย่างไม่เป็นธรรม เป็นรูปแบบที่เข้าใจกันหรือรู้กัน (Implicit Agreement) เช่น การสื่อสารทางโทรศัพท์ การขึ้นป้ายราคาใหม่และในภายหลังมีการขึ้นราคาตาม การกำหนดค่าจ้าง การแบ่งผลกำไรที่เกิดจากการทุจริต

การตกลงร่วมกันจะทำให้ตลาดมีการกระจุกตัวเพิ่มขึ้น และนำไปสู่โครงสร้างตลาดที่มีการผูกขาดหรือการแข่งขันลดลงกลายเป็นตลาดผูกขาด ซึ่งปัจจัยที่เอื้อให้มีการตกลงร่วมกัน ได้แก่

- (1) โครงสร้างตลาดเป็นตลาดหรืออุตสาหกรรมที่มีผู้ขายน้อยราย (Oligopolistic Industry)
- (2) ลักษณะสินค้าเหมือนกัน (Homogeneous Products) หรือแตกต่างกัน แต่มีคุณสมบัติที่สามารถใช้ทดแทนกันได้

- (3) ตลาดมีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาค่อนข้างน้อย (Markets in which Demand is Inelastic)
- (4) โครงสร้างต้นทุนของแต่ละรายมีความคล้ายกันหรือใกล้เคียงกัน
- (5) กำลังการผลิต (Capacity) มีมากกว่าความต้องการของตลาด (Demand)
- (6) มีอุปสรรคการเข้าสู่ตลาดสูง (Barriers To Entry)
- (7) มีความสามารถที่จะขึ้นหรือรักษาระดับราคา

ผลกระทบจากการตกลงร่วมกันที่มีต่อตลาด

1. เกิดการผูกขาด
2. ลดการแข่งขัน
3. จำกัดการแข่งขัน คู่แข่งขันไม่สามารถประกอบธุรกิจได้ตามปกติหรือรายใหม่เข้าสู่ตลาด

ได้ยากหรือไม่สามารถเข้าสู่ตลาดได้

ตกลงแบบใหม่ที่ผิดพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ.2542 มาตรา 27

การตกลงร่วมกันทางการค้าที่ถือว่าฝ่าฝืนพ.ร.บ.การแข่งขันทางการค้า พ.ศ.2542 ของประเทศไทย ห้ามกระทำเด็ดขาด (Per se illegal) ซึ่งตรงกับมาตรา 27 (1) – (4) คือ การที่ผู้ประกอบการตั้งแต่ 2 รายขึ้นไป มีการตกลงร่วมกันและมีผลทำให้เกิดการผูกขาด ลด จำกัด หรือ กีดกันการแข่งขันทางการค้า เนื่องจากจะมีผลกระทบที่รุนแรง กล่าวคือ เป็นการทำลายการแข่งขันอย่างเสรีในตลาด สังคมต้องสูญเสียทรัพยากรอย่างไม่มีประสิทธิภาพ อาจส่งผลให้อุตสาหกรรมนี้เองต้องมีต้นทุนสูงกว่าปกติ และส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคในท้ายที่สุด **ซึ่งมีลักษณะพฤติกรรม ดังนี้**

ลักษณะพฤติกรรมทางการค้าที่ห้ามกระทำโดยเด็ดขาด

- การกำหนดราคาซื้อ/ราคาขายสินค้า/บริการเป็นราคาเดียวกันหรือตามที่ตกลงกัน
- การจำกัดปริมาณซื้อ/ขายสินค้า/บริการ
- การเข้าครอบครองตลาดหรือควบคุมตลาด
- การฉ้อประมูล

หากกระทำจะมีความผิดต้องได้รับโทษตามมาตรา 51 แห่งพ.ร.บ.การแข่งขันทางการค้า พ.ศ.2542 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 6 ล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และในกรณีที่กระทำความผิดซ้ำ ต้องระวางโทษเป็นทวีคูณ

แต่จะมีลักษณะพฤติกรรมการตกลงร่วมกันทางการค้าบางพฤติกรรมที่กระทำได้ แต่ต้องขออนุญาตต่อคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ซึ่งตรงกับมาตรา 27 (5) - (10) โดยมีลักษณะ ดังนี้

- การกำหนดแบ่งท้องที่จำหน่าย/ซื้อหรือลดการจำหน่าย/ กำหนดตัวผู้ซื้อ
- การกำหนดปริมาณผลิต ซื้อ จำหน่าย เพื่อจำกัดปริมาณให้ต่ำกว่าความต้องการของตลาด
- การลดคุณภาพของสินค้า/บริการลงและขายในราคาเดิมหรือสูงขึ้น
- การแต่งตั้งหรือมอบหมายตัวแทนจำหน่ายแต่ผู้เดียว
- การกำหนดเงื่อนไขหรือวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการซื้อ/ขายสินค้า/บริการให้เป็นแบบเดียวกันหรือตามที่ตกลงกัน

ผู้ประกอบการที่อยู่ในเกณฑ์ที่จะต้องยื่นขออนุญาต จะต้องยื่นตามแบบฟอร์ม (แบบสข.1) โดยยื่นได้ที่สำนักส่งเสริมการแข่งขันทางการค้า กรมการค้าภายใน

44/100 ถ.นนทบุรี 1 อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000

แต่หากผู้ประกอบการรายใดไม่ยื่นขออนุญาต จะมีความผิดตามมาตรา 51 เช่นเดียวกัน